

Terms and Conditions

The Library provides access to digitized documents strictly for noncommercial educational, research and private purposes and makes no warranty with regard to their use for other purposes. Some of our collections are protected by copyright. Publication and/or broadcast in any form (including electronic) requires prior written permission from the Library.

Each copy of any part of this document must contain there Terms and Conditions. With the usage of the library's online system to access or download a digitized document you accept there Terms and Conditions.

Reproductions of material on the web site may not be made for or donated to other repositories, nor may be further reproduced without written permission from the Library

For reproduction requests and permissions, please contact us. If citing materials, please give proper attribution of the source.

Imprint:

Director: Mag. Renate Plöchl

Deputy director: Mag. Julian Sagmeister

Owner of medium: Oberösterreichische Landesbibliothek

Publisher: Oberösterreichische Landesbibliothek, 4021 Linz, Schillerplatz 2

Contact:

Email: [landesbibliothek\(at\)ooe.gv.at](mailto:landesbibliothek(at)ooe.gv.at)

Telephone: +43(732) 7720-53100

Geschichte der Juden in Amschelberg und Seltschan.

Bearbeitet von
Jaroslav Rokycana, Prag.

Kosová Hora je z nejstarších žid. obcí v Čechách. Německý název „Amschelberg“ nevyskytuje se v hebrejské literatuře¹⁾ a objevuje se teprve v době pojosefinské, po níž byla česká místní jména poněmčována. Že už v 15. stol. byla větší osada žid. v ochraně pánů z Říčan, vysvítá ze seznamu míst král. Českého, v nichž Židé r. 1570 směli bydleti²⁾. V onom seznamu jsou udána místa a počet poplatných Židů, a to za účelem vybírání rozvržené daně za Židy po venkově roztroušené, a tu se vyskytuje i „Kossova Hora ... 2 osoby“.

Zakladatelé tohoto městyse byli pánové z Landštejna, kteří se odtud psali „z Kosové Hory“; rod ten zde byl v XIII. a XIV. stol. a již tehdy zde po způsobu všech tehdejších panství byly po různu usazovány jednotlivé — patrně zámožnější — rodiny židovské. V 16. stol. byl zde rod pánů z Říčan vystřídán a to r. 1620, pro účast vzpoury proti králi pozbyl Vilém z Ř. statek Kosovou Horu a Vojkov, jež se dostaly na Albrechta z Valdštýna; ten je po roce postoupil Sezimovi z Vrby na Janovicích, Votících a Červeném Hrádku. Po těch přišlo panství na rodinu Fellnera z Feldecku, pak na Khuna z Lichtenberka, r. 1681 na Václ. Štěpána Halánka z Hochberka, jeho vdova Marie Kristina r. 1713, jejíž dcera Anna Marie provdána za rytíře Václ. Vojtěcha Karviňského z Karvině³⁾. Že již dříve před panstvím tohoto rodu zde byli usazeni Židé, tomu nasvědčuje listina ze dne 29. června 1741, již povolují manželé Karviňští postavení synagogy „na jiném místě, než jako dosud před požárem stála“ a kteroužto synagogu užívali — jak v listině výslovně jest psáno „von uhralten Ihre Vorfahren ...“.

Listina ta zní:

Contract.

(Originál je v „Židovském museu“ v Praze.)

Ich Wentzel Alberth Karwinsky von Karwyn und Maria Anna Karwinskyn von Karwyn geborene Halanskyn von Hochberg, Herr auf Ambsselberg, Wysoka oder Pojedetz und Lowschitz Urkunden und Bekennen Hie mit vor Jeder männiglich und absonders da wo es von nöthen, demnach die allhiessige Amsellberger Juden Gemeinde Vor Zeithen Ihre Eigenthümbliche Schurl gehabt, Solche aber durch un verhofft entstandene Feuers-Brunst in aschen gelegt worden.

Sintemahlen aber ob Beredeten Juden-Gemeinde von der Obrigkeit Wiederumb erbaut worden auf einen anderen Orth der gleichen Schurl einzurichten, Welche auch Ihr Eigenes unkosten Von Brandt auf Neu Erbauet haben.

Dějiny Židů v Kosové Hoře a v Sedlčanech.

Zpracoval
Jaroslav Rokycana, Praha.

Diess thun wier in alle künftige Zeithen hiemit aufs Eysserste Bekräftigen, wie dass solche Schurl kommen andere Als der oft erwenten Juden-Gemeinde Eygentlich gehörig auch fernerhien wieder wir usssere Erben und Erbsnehmern oder in Habern diesses Guts Amselberg befügt seyn werden, Es seyn was er Jeder Nahmen haben möge, undt kann etwas von Ihrer obbemester Schurl das mindeste zu suchen oder zu präzendieren, sondern der Juden alleinig gehöriges Schurl, wie es von uhralten Ihre Vorfahren ohne Einige one genossen haben, dieselbe in alle Kynftige Zeythen ohne Entgelt Rychtig geniessen mögen undt Sollen. Wie nicht Minder auch Massen dem Jakob Benesch zu seynem Haus ein Stück Gärtchen neben dieser Schurl Situirlichen Verkaufs undt Erblich überlassen werden; die Juden-Gemeinde aber Fleckerl von diesem Verkauften Gartl zur Erbauung eine Cammer oder Gewölbe zu der Depositierung ihrer Schulsachen Benöthigen. Als Ihnen wir gleicher Gestallten Verificieren Wie dass erwähnten Jakob Benesch dieses Stückl Gärtl mit Consentierung unsere, dass dieser Zeith (Juden-Gemeinde von der Obrigkeit Wiederumb erbaut worden auf einen andern)⁴⁾ Obrigkeith Guth und Frey Willig zur erwähnten Schurl cedieret undt abgetretten.

Zu Wissens Besserer Festhaltung in gegenwärtiges Instrument mit Unserer Eigenhändigen Unterschrift und Pettschafts-Fertigung coroboriert worden.

So geschehen: Amselberg, den 29. Juny Anno D. 1741.

Wentzel Alberth Karwinsky von Karwyn.
Maria Anna Karwinskyn von Karwyn
von Hochberg.

LS. In gel. Fol. 40.

Vrchnost vyjednávala tedy jménem ž. o. s Jakubem Benešem; byla to patrně nejbohatší osoba mezi kosohorskými Židy a zajisté i nejváženější, když tak důležitá listina, jako je nesporně kontrakt o stavbě nové synagogy, s vrchností byla sjednána. Nebude zajisté bez zájmu, že přímý potomek této z nejstarších rodin Benešů žije dosud v K. H. Je to „sklenář bez zaměstnání“, — v každém ohledu sešlý člověk, tento poslední z kosohorských Benešů, s nímž dnešní tamní Židé nechť se znáti — —

Za panství svrchuřečeného rodu Karviňských z Karvině potvrdila r. 1744 císař. Marie Terezie K. H. práva městského jakož i odbývání trhů městských. Z této doby pocházejí také nejstarší „Pamětní knihy statku kosohorského“, jedna je započatá r. 1738 a obnovena r. 1863 —, obsahuje krásné malby, pohledy, detaily města, plány čtvrtí a skupin domů —, mezi